

τον Αύγουστο του 2015, δηλαδή μετά τις τελευταίες αποφάσεις του ΣτΕ για το θέμα των αναδρομικών. Η έρευνα, έγινε στα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία περιέχονται, λεπτομερώς ταξινομημένα, στον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (

<https://ec.europa.eu>

), στο κεφάλαιο Financial Assistance to Greece/ESM stability support programme, καθόσον η αναζήτηση των σχετικών επισήμων εγγράφων των μνημονίων και αξιολογήσεων στην ελληνική γλώσσα, στο ιστολόγιο του Υπουργείου Οικονομικών, δεν απέδωσε αποτελέσματα!

Η όλη μελέτη και τα σχετικά με το θέμα αποσπάσματα των εγγράφων του 3^{ου} Μνημονίου, λόγω της έκτασής τους, περιλαμβάνονται στο Παράρτημα «Α» της παρούσης.

Οι **ΕΚΤΙΜ**

ήσεις

και τα

συμπεράσματα

, στα οποία κατέληξε η έρευνα είναι τα παρακάτω:

α. Οι «Θεσμοί» και η Ελληνική Κυβέρνηση αποδέχονται τις αποφάσεις του ΣτΕ για την αντισυνταγματικότητα των περικοπών των συντάξεων του 2012, συμφωνούν στη συμμόρφωση στις αποφάσεις αυτές και συναποδέχονται την οικονομική υποχρέωση για αντιστάθμισμα προς τους συνταξιούχους.

β. Εάν τα παραπάνω συνδυασθούν με την απόφαση 4/2018 του Τριμελούς Συμβουλίου του ΣτΕ, η οποία αφορά στη συμμόρφωση του Ελληνικού Δημοσίου στην απόφαση 1125/2016 του ΣτΕ, εκτιμάται ότι η αποκατάσταση Βασικών Μισθών και επιδομάτων στα προ του Αυγ. 2012 επίπεδα και η επιστροφή του υπολοίπου 50% των αναδρομικών είναι πλέον αναγκαστικός μονόδρομος για την Κυβέρνηση.

γ. Εκτιμάται ότι η ελληνική κυβέρνηση, έχει προβεί, στον απαραίτητο σχεδιασμό για την εξεύρεση των απαιτούμενων πιστώσεων, προκειμένου να επιστραφεί το υπόλοιπο 50% των αναδρομικών.

δ. Η οικονομική αποκατάσταση των μισθωτών, προσδιορίζεται χρονικά εντός του 2018, με πιστώσεις από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων. Η αποκατάσταση των συνταξιούχων δεν προσδιορίζεται επακριβώς, εκτιμάται όμως ότι, αναφορικά με τον χρόνο υλοποίησης θα ισχύσει η ίδια περίοδος, όπως για τους μισθωτούς. Όσον αφορά δε τις απαιτούμενες πιστώσεις, με σχετική επιφύλαξη αναφέρεται ο ΕΦΚΑ.

Αναφορικά με το ύψος της αποκατάστασης των μισθών και των συντάξεων, επιβάλλεται να διευκρινισθούν και υπενθυμισθούν τα παρακάτω:

α. Με το Ν.4093/2012, επιβλήθηκαν περικοπές στους βασικούς μισθούς (Β.Μ.) και στα επιδόματα, οπότε κατ' επέκταση επηρεάστηκαν και οι συντάξεις.

β. Με τον ίδιο νόμο επιβλήθηκε και **πρόσθετη μείωση** σε όλες τις συντάξεις, σε ποσοστό ανάλογο του ποσού σύνταξης εκάστου (5% για ποσά 1.000-1.500, 10% για 1.500,01-2.000, 15% για 2.000,01-3.000 και 20% για άνω των 3.000,01 ευρώ).

γ. Οι αποφάσεις του ΣτΕ αναφέρονται ΜΟΝΟ στην περίπτωση αποκατάστασης Β.Μ. - επιδομάτων και των συντάξεων. Επομένως, η πλήρης υλοποίηση των αποφάσεων του ΣτΕ θα επαναφέρει μεν τα ακαθάριστα ποσά των μισθών και συντάξεων στα επίπεδα προ του Αυγούστου του 2012, αλλά επί αυτών θα εφαρμοσθούν οι τρεις (3) μνημονιακές μειώσεις των νόμων 4024/2011, 4051/2012 και 4093/2012 σε ότι αφορά στο 5-10-15-20%. Στη συνέχεια θα πρέπει να υπολογισθούν τα αντιστοιχούντα αναδρομικά από τον Αύγουστο του 2012 μέχρι την ημερομηνία της πλήρους εφαρμογής των αποφάσεων.

δ. Με το ν.4307/2014 επανήλθε το 50% της διαφοράς περικοπής ΒΜ-επιδομάτων και με την υπ' αριθμ. 1125/2016 απόφαση του ΣτΕ, προβλέπεται η αποκατάσταση και του υπολοίπου 50% αυτής της διαφοράς.

Τέλος εκτιμάται ότι η αποδοχή από τους «Θεσμούς» της συμμόρφωσης της Ελληνικής Κυβέρνησης στις αποφάσεις του ΣτΕ, ξεπερνά «κωλύματα» που είχαν διατυπωθεί στο παρελθόν περί ESA 95 (αιτιολογική έκθεση του ν.4307/2014) κλπ, για τα οποία η ΠΟΣ έχει καταθέσει αρμοδίως τις προτάσεις της.

Μετά τα παραπάνω, η Ομοσπονδία θεωρεί ότι έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες συνθήκες και υπάρχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για αποκατάσταση μιας αδικίας που απασχολεί έξι χρόνια τα εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελέχη των Ε.Δ. και Σ.Α. Κυρίως όμως για την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης, όπως αυτή προκύπτει σαφώς από τις υποχρεώσεις της Πολιτείας και ειδικότερα από το άρθρο 95, παρ. 5 του Συντάγματος.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Νικολόπουλος Βασίλειος

Παπαδόπουλος Βασίλειος

Ταξίαρχος εα

Ταξίαρχος εα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«Α»: Μελέτη-Έρευνα 3^{ου} Μνημονίου για Αναδρομικά Μισθών και Συντάξεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

Στην Ανακοίνωση υπ' αρ. 101

22 Αυγ.2018/ΠΟΣ

ΘΕΜΑ: Μελέτη-Έρευνα 3^{ου} Μνημονίου για Αναδρομικά Μισθών και Συντάξεων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τον Ν 4093/2012 επιβλήθηκαν μειώσεις στους βασικούς μισθούς (Β.Μ.) και στα επιδόματα, οπότε κατ' επέκταση μειώθηκαν και οι συντάξεις. Με τις υπ' αριθμ.2192-2196/2014, αποφάσεις του ΣτΕ οι συγκεκριμένες μειώσεις μισθών και συντάξεων κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές. Σύμφωνα με αυτές τις αποφάσεις, οι βασικοί μισθοί και τα επιδόματα που είχαν μειωθεί με το Ν.4093/2012, θα έπρεπε να επανέλθουν στην προ του Αυγ. 2012 κατάσταση. Αντ' αυτού με τον Ν 4307/2014 εφαρμόστηκε για τους

Στρατιωτικούς αποκατάσταση της διαφοράς κατά 50%, λόγω δημοσιονομικών δεσμεύσεων, όπως αναφέρθηκε στη σχετική αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου. Με την ΚΥΑ Αριθμ. οικ2/88371/ΔΕΠ/Νοέμβριος 2014 καθορίστηκε η καταβολή των αναπροσαρμοσμένων αποδοχών και συντάξεων, όπως παρακάτω:

α. Οι διαφορές συντάξεων από τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 86 του Ν. 4307/2014, για το χρονικό διάστημα από 1-7-2014 έως 31-12-2014 καταβλήθηκαν εφάπαξ μαζί με την αναπροσαρμοσμένη με τις εν λόγω διατάξεις σύνταξη του μηνός Ιανουαρίου 2015.

β. Οι διαφορές συντάξεων της παρ. 2 του άρθρου 86 του Ν. 4307/2014 για το χρονικό διάστημα από 1-8-2012 έως 30-6-2014, καταβλήθηκαν σε τριάντα έξη (36) μηνιαίες ισόποσες δόσεις.

ΣΚΟΠΟΣ

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να αποδείξει, μέσα από την Τρίτη Μνημονιακή Σύμβαση (3^ο Μνημόνιο) και τα συνοδευτικά της έγγραφα, ότι το θέμα της μη πλήρους υλοποίησης των αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), με τις οποίες κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές οι περικοπές των συντάξεων του 2012, έχει ληφθεί σοβαρά υπόψη από τους Θεσμούς, κατά την εκπόνηση του 3^{ου}

Μνημονίου και των υποστηρικτικών του εγγράφων, σε συνεργασία και συμφωνία προφανώς με την Ελληνική κυβέρνηση, και ότι η πλήρης συμμόρφωση της κυβέρνησης προς τις αποφάσεις του ΣΤΕ (καταβολή και του υπολοίπου 50% των αναδρομικών) **αναφέρεται ως δέσμευση στα παραπάνω κείμενα**

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ 3^{ου} ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

1. Το 3^ο Μνημόνιο (*Memorandum of Understanding*) υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015. Σύμφωνα με την συμπεφωνημένη διαδικασία υλοποίησής του, στις 16 Ιουνίου 2016 εκδόθηκε το 1^ο Συμπληρωματικό

Μνημόνιο
ntal
randum
of
Understanding

(Suppleme
Memo

),
στις 5 Ιουλίου 2017 το 2
ο
, στις 22 Μαρτίου 2018 το 3
ο
και στις 20 Ιουνίου 2018 το 4
ο
, ως απόρροια των τεσσάρων αξιολογήσεων του Προγράμματος.

2. Όλα τα Συμπληρωματικά Μνημόνια συνοδεύονται από σειρά υποστηρικτικών εγγράφων, μεταξύ των οποίων, τα σημαντικότερα, για τον σκοπό της έρευνας, είναι η Αναφορά Συμμόρφωσης (*Compliance Report*) και το Τεχνικό Μνημόνιο (*Technical Memorandum of Understanding*).

ΑΝΑΛΥΣΗ

1. Στο αρχικό 3^ο Μνημόνιο (Αύγουστος 2015) η κυβέρνηση αναλαμβάνει την υποχρέωση να νομοθετήσει, προσδιορίζοντας τα ισοδύναμα μέτρα για την ικανοποίηση των επιπτώσεων από τις δικαστικές αποφάσεις για τις περικοπές των συντάξεων του 2012. Η συγκεκριμένη φρασεολογία που χρησιμοποιείται στον Ν.4336/2015, όπου εμπεριέχεται το 3^ο

Μνημόνιο, είναι η παρακάτω: «

ιβ)
η ελληνική κυβέρνηση

θα προσδιορίσει

και θα θεσπίσει νομοθετικά έως τον Οκτώβριο του 2015 ισοδύναμα μέτρα για την πλήρη αντιστάθμιση των επιπτώσεων της εφαρμογής της δικαστικής απόφασης σχετικά με τα συνταξιοδοτικά μέτρα του 2012....

». Άξιο παρατηρήσεως είναι το γεγονός ότι δεν χρησιμοποιείται ο όρος Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), καθόσον το αντίστοιχο κείμενο του μνημονίου στην αγγλική δεν αναφέρει τον όρο αυτό και απλώς χρησιμοποιεί την λέξη Court (Δικαστήριο), αν και η χρήση της λέξης Court με κεφαλαίο το αρχικό γράμμα εκτιμάται ότι υποδηλώνει συγκεκριμένο αρμόδιο δικαστήριο.

2. Το 2016, κατά την 1^η Αξιολόγηση, στο Συμπληρωματικό Μνημόνιο και στο τμήμα που εξειδικεύει την ακολουθητέα οικονομική πολιτική, η παραπάνω υποχρέωση της ελληνικής κυβέρνησης αναλύεται διεξοδικά. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται:

«Για την υλοποίηση των οικονομικών στόχων η Κυβέρνηση .....

θα νομοθετήσει

ως εξής:

Μία ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση των συντάξεων, η οποία θα δημιουργήσει επιπρόσθετη εξοικονόμηση 1% του ΑΕΠ το 2018 και θα αντισταθμίσει το κόστος των αποφάσεων του ΣτΕ, το οποίο εκτιμάται στο 2% του ΑΕΠ.□

Στο ίδιο Συμπληρωματικό Μνημόνιο, στο τμήμα που αναφέρεται στις συντάξεις, προσδιορίζεται σαφώς και επακριβώς ότι το επιδιωκόμενο οικονομικό όφελος, από την ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση των συντάξεων,

θα είναι επιπλέον από την πλήρη συμμόρφωση της επίπτωσης των αποφάσεων του ΣτΕ

. Τέλος, πάλι στο ίδιο έγγραφο, επισημαίνεται ότι η ελληνική κυβέρνηση θα εξασφαλίσει ώστε

η υλοποίηση της μεταρρύθμισης των συντάξεων να υπακούει στις συνταγματικές αρχές και στο πνεύμα των αποφάσεων του ΣτΕ

. Άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι σε όλα τα έγγραφα της 1^{ης}

Αξιολόγησης, αλλά και σε όλες τις επόμενες μέχρι και την 4^η

, η φράση

«δικαστική απόφαση»

του αρχικού 3

ου

Μνημονίου μετατρέπεται πλέον στο ορθό

«απόφαση του ΣτΕ».

3. Στο συνοδευτικό έγγραφο του Συμπληρωματικού Μνημονίου της 1^{ης} Αξιολόγησης, με τον τίτλο Αναφορά Συμμόρφωσης (Compliance Report), στο Τμήμα

«Αποκατάσταση της Οικονομικής Βιωσιμότητας»

, εξειδικεύεται έτι περαιτέρω το αποτέλεσμα της ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης των συντάξεων, με μνεία στοιχείων του σχεδιασμού της κυβέρνησης για τις συντάξεις, του Ν.4387/2016. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται ο επανυπολογισμός των συντάξεων, η προσωπική διαφορά και η σταδιακή περικοπή της. Είναι σημαντικό, για την παρούσα έρευνα, να επισημανθεί ότι, στο ίδιο τμήμα και στην περαιτέρω εξειδίκευση της ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης των συντάξεων, καταγράφονται τα εξής:

«Η μεταρρύθμιση αυτή (των συντάξεων) αντιμετωπίζει επίσης την απόφαση του ΣτΕ του 2015, που ακυρώνει τις περικοπές των συντάξεων του 2012 (με πιθανή επίπτωση 2% του ΑΕΠ).□ Σε γενικές γραμμές, το συνολικό δημοσιονομικό όφελος από τη νέα μεταρρύθμιση εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 0,20% του ΑΕΠ το 2016 και θα αυξηθεί σε 1,7% το 2018, 2,2% και 3,0% του ΑΕΠ έως το 2020 και 2025 ή στο 5% του ΑΕΠ, εάν κάποιος συμπεριλάβει και

το αντιστάθμισμα της απόφασης του ΣτΕ

4. Στο ίδιο πνεύμα με την προαναφερθείσα φρασεολογία για τις αποφάσεις του ΣτΕ, αναφέρονται συγκεκριμένα αποσπάσματα εγγράφων της 2^{ης}, 3^{ης} και 4^{ης} Αξιολόγησης (Συμπληρωματικά Μνημόνια και συνοδευτικά τους έγγραφα), με την διαφορά ότι σε αυτά μνημονεύεται πλέον ότι: «

οι Αρχές

έχουν υιοθετήσει

μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση των συντάξεων που θα αποφέρει.....

». Τα παραπάνω αποσπάσματα δεν θα μνημονευθούν στο σύνολό τους στην παρούσα ανάλυση, για οικονομία χώρου. Αξιοσημείωτη όμως είναι η διάταξη που συμπεριλαμβάνεται στο συνοδευτικό έγγραφο της 4

ης

Αξιολόγησης με τίτλο «Αναφορά Συμμόρφωσης»

(Compliance Report), 23 Ιουν. 2018

, στο Τμήμα «Οικονομικές Εξελίξεις και Πολιτική», η οποία αναφέρεται στις περικοπές των μισθών του 2012 και στις υποχρεώσεις της ελληνικής κυβέρνησης για την οικονομική αποκατάσταση των μισθωτών, μετά τις αποφάσεις του ΣτΕ. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή αναφέρει:

«
Αρκετές αποφάσεις του ΣτΕ, οι οποίες έχουν οριστικοποιηθεί ή επικυρωθεί πρόσφατα, δημιούργησαν χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις για την ελληνική κυβέρνηση, ύψους περίπου 0,4% του ΑΕΠ, σε καθαρούς όρους, οι οποίες θα πρέπει να εκκαθαριστούν στο εγγύς μέλλον.

Συγκεκριμένα, οι αποφάσεις περικοπής μισθών που επιβλήθηκαν το 2012 στους «ενστόλους» και ορισμένα άλλα επαγγέλματα ήταν αντισυνταγματικές και επέτρεψαν στους ενδιαφερομένους να ζητήσουν επιστροφή χρημάτων για τα έτη πριν από τη μεταρρύθμιση των μισθών αυτών των επαγγελμάτων το 2017.

Από την πλευρά των θεσμών διατυπώθηκε η δέσμευση ότι οι οικονομικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με αυτές τις υποχρεώσεις θα αντιμετωπιστούν το 2018.

Οι απαραίτητες πιστώσεις που απαιτούνται για την πληρωμή των επιστροφών των μισθών θα εξευρεθούν από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων.

5. Στην Προσθήκη «1», που συνοδεύει τη παρούσα μελέτη, παρατίθενται τα σημαντικότερα αποσπάσματα από τα κύρια έγγραφα του 3^{ου} Μνημονίου και των τεσσάρων Αξιολογήσεων του, που έχουν σχέση με το θέμα της έρευνας, καθώς και η απόδοση στην ελληνική των κυριότερων σημείων των αποσπασμάτων αυτών.

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Στο αρχικό 3^ο Μνημόνιο και σε όλα σχεδόν τα κύρια έγγραφα των τεσσάρων αξιολογήσεων του προγράμματος, οι Θεσμοί και προφανώς η Ελληνική Κυβέρνηση αποδέχονται τις αποφάσεις του ΣτΕ για την αντισυνταγματικότητα των περικοπών των συντάξεων του 2012, συμφωνούν στην συμμόρφωση στις αποφάσεις αυτές και συναποδέχονται την οικονομική υποχρέωση για αντιστάθμισμα προς τους συνταξιούχους.
2. Εκτιμάται ότι η ελληνική κυβέρνηση, όσον αφορά στις συντάξεις, σε σχέση με την συνομολογούμενη απόφαση πλήρους συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις τους ΣτΕ, γεγονός το οποίο σημαίνει, με άλλα λόγια, επιστροφή και του υπολοίπου 50% των αναδρομικών, έχει προβεί στον απαραίτητο σχεδιασμό για την εξεύρεση των απαιτούμενων πιστώσεων. Σε κάθε περίπτωση εκτιμάται ότι έχουν εξασφαλισθεί οι πόροι για την υλοποίησή της επιστροφής.
3. Για την οικονομική αποκατάσταση των μισθωτών, λόγω των αποφάσεων του ΣτΕ, προσδιορίζεται συγκεκριμένα ως περίοδος υλοποίησης το 2018. Ομοίως προσδιορίζεται επακριβώς η διάθεση των απαιτούμενων πιστώσεων από το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων. Για την οικονομική αποκατάσταση των συνταξιούχων δεν προσδιορίζονται επακριβώς οι ανωτέρω δύο παράμετροι, χρόνος και πιστώσεις. Εκτιμάται ότι, αναφορικά με τον χρόνο θα ισχύσει η ίδια περίοδος υλοποίησης και για τους συνταξιούχους. Όσον αφορά δε τις πιστώσεις με σχετική επιφύλαξη αναφέρεται ο ΕΦΚΑ.
4. Εάν τα παραπάνω συνδυασθούν με την πρόσφατη απόφαση 4/2018 του Τριμελούς Συμβουλίου του ΣτΕ, η οποία αφορά στη συμμόρφωση του Ελληνικού Δημοσίου στην απόφαση 1125/2016 του ΣτΕ, εκτιμάται ότι η επιστροφή και του υπολοίπου 50% των αναδρομικών είναι πλέον αναγκαστικός μονόδρομος για την κυβέρνηση.
5. Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι η προσπάθεια ανεύρεσης των σχετικών επίσημων εγγράφων των μνημονίων στην ελληνική γλώσσα, στο ιστολόγιο του Υπουργείου Οικονομικών, κατέληξε στο απογοητευτικό γεγονός της πλήρους αποτυχίας. Συνεπώς, εάν Έλληνας πολίτης επιθυμεί να ενημερωθεί στην γλώσσα του για το περιεχόμενο των μνημονίων, από επίσημες κυβερνητικές πηγές, αυτό είναι πρακτικά αδύνατον.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ [\(Για να δείτε την Προσθήκη πατήστε εδώ \)](#)

Προσθήκη «1»: Αποσπάσματα εγγράφων 3^{ου} Μνημονίου που αναφέρονται στις αποφάσεις του ΣτΕ